

GENUL EPIC

Genul epic cuprinde totalitatea operelor care naratorul își exprimă ideile, sentimentele, în mod indirect prin intermediul acțiunii și al personajelor.

Trăsăturile operelor care aparțin genului epic:

- Este prezent **naratorul** - Naratorul poate fi obiectiv, atunci când narațiunea este făcută la persoana a III a și nu este implicat în acțiune drept personaj sau prin comentarii sau narator subiectiv, când narațiunea este făcută la persoana I, iar naratorul este și personaj.
- Modurile de expunere care apar în epic sunt **narațiunea**, dialogul, descrierea și monologul.
- **Reperere spațio-temporală** fixează coordonatele acțiunii;
- **Personajele**;
- **Acțiunea**;

SPECII EPICE (TEXTE NARATIVE)

1. Basmul cult (*Povestea lui Harap-Alb*, de Ion Creangă)

Definiție - Basmul este specia genului epic în proză, de dimensiuni medii, în care apar personaje fabuloase, cu puteri supranaturale, ce reprezintă binele sau răul; binele învinge de fiecare dată.

Trăsăturile basmului

- **Personajele fabuloase** (au puteri supranaturale), sunt fie oameni, fie animale. Ele reprezintă Binele sau Răul.
- **Eroul** / protagonistul este ajutat de ființe supranaturale, animale fabuloase, obiecte magice;
- **Formule specifice**; formule **inițiale** („A fost odată ca niciodată...”), formule **mediane** (ascultați boieri dumneavoastră), formule **finale** („Și eu încălecai pe-o șa și vă spusei povestea așa”).
- De regulă, apar în basme **cifrele magice**: trei, șapte, nouă, doisprezece.
- **Obiecte magice** – apă vie și apă moartă;
- **Timpul și spațiul sunt nedeterminate**;
- **Motivele** specifice basmului sunt: împăratul fără urmași, superioritatea mezinului, probele, călătoria, drumul cu obstacole, cifra trei, ajutorul dat de natură sau de divinitate, calul năzdrăvan;

Trăsăturile basmului cult (basmul cult are toate trăsăturile specifice basmului în general, dar unele dintre ele sunt nuanțate; în basmul cult apar unele elemente care nu apar în basmul popular)

- **Personajele umanizate** în basmul cult (Harap-Alb nu are trăsături neobișnuite, craiul se văicărește ca un om obișnuit că feciorii lui nu sunt vrednici să treacă de proba de la pod etc.);
- În basmul cult, **personajul negativ**, Spânul, simbolizează **răul moral**;
- **Personajul pozitiv** reprezintă **binele moral** (Harap-Alb este bun, înțelept, ascultător);

- Personajele pozitive din basmul cult pot fi hidoase, **caricaturizate**, cum sunt cei **cinci monștri**;
- Finalul este amânat, pentru că Harap-Alb cunoaște moartea, fiind răzbunat de calul năzdrăvan;
- Spațiul și timpul sunt nedeterminate, dar se face totuși aluzie la o perioadă creștină, deoarece apare simbolul Sfintei Duminici; basmele populare nu cunosc simbolurile creștine
- Limbajul basmului cult îmbină lexicul arhaic, regionalismele, proverbe și zicători introduse prin „vorba ceea”, care devin astfel mărci ale **ORALITĂȚII**.
- Maturizarea eroului Harap-Alb presupune cunoașterea valorilor morale, a iubirii; el se inițiază în tainele lumii, importante fiind valorile morale; Spânul, de altfel simbolizează răul moral, pe care trebuie să-l depășească eroul.

NUVELA

Nuvela este specia genului epic, în proză, de dimensiuni medii, cu o acțiune ce se dezvoltă pe un singur plan narativ, cu un conflict unic concentrat în jurul unui singur personaj principal.

Trăsăturile nuvelei

- **Narațiunea** se desfășoară **liniar**, cronologic.
- Spre deosebire de povestire, apare **tendința de obiectivare**, pentru că naratorul devine obiectiv, narațiunea este făcută la persoana a III a. naratorul, de regulă, nu se implică în subiect și se detașează de întâmplări și personaje.
- Acțiunea nuvelei prezintă un **conflict puternic**.
- **Timpul și spațiul** sunt bine **precizate**;
- Se acordă o atenție mare **caracterizării protagonistului**;
- Nuvela prezintă un **subiect concis**;

Tipuri de nuvele:

- 1) **NUVELA ISTORICĂ** (*Alexandru Lăpușneanul*, de Costache Negruzzi)
 - **veridicitatea** faptelor prezentate, sursa de inspirație fiind documente, cronicile, letopisește care surprind istoria;
 - **Culoarea locală** este conturată prin limbajul arhaic, regional - putem vorbi, deci, de **oralitate** - și prin vestimentație, ceremonial, obiecte etc.
 - **Tehnica evocării** reface imaginea unui trecut destul de îndepărtat.
 - **Personajele** au trăsăturile persoanelor istorice, dar apar și unele elemente ficționale - de exemplu, boierii Moțoc, Veveriță și Spancioc nu mai trăiau la a II a domnie a lui Alexandru Lăpușneanul, dar ei sunt introduși aici pentru a ilustra niște tipuri umane: boierul trădător sau boierii ce-și iubesc țara; de altfel, decapitarea lui Moțoc se petrece la Liov, dar scriitor o aduce în spațiul moldav)

2) **NUVELA PSIHOLAGICĂ** (*Moara cu noroc*, de Ioan Slavici)

- Tema nuvelei psihologice urmărește un **conflict interior** la nivelul conștiinței personajului principal.
- Narratorul folosește tehnica **introspecției** pentru a dezvălui trăirile sufletești ale personajului.
- **Eroii** nuvelor psihologice intră în conflict cu realitatea care, până la urmă, îi va învinge.
- Accentul cade, așadar, pe **analiza psihologică**, redată prin **monologul interior**.

ROMANUL

Romanul este specia genului epic, în proză, de mari dimensiuni, cu o acțiune mai complexă, desfășurată pe mai multe planuri narrative.

Trăsăturile romanului:

- Număr mare de **personaje**;
- Mobilitate în **spațiu și timp**.

Clasificarea romanului

a) **Romanul realist obiectiv** (romanul interbelic - *Ion*, de Liviu Rebreanu și romanul postbelic – *Moromeții*, de Marin Preda)

- prezintă în **mod veridic** (credibil) realitatea;
- sunt prezente **tipuri umane** (avarul, parvenitul);
- **personajele** sunt **complexe**;
- **narrator obiectiv**;

b) **Romanul subiectiv / de analiză psihologică / al experienței** (*Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, de Camil Petrescu

- Naratiunea la **persoana I**, deoarece **narratorul subiectiv** este și **personaj**.
- **Autenticitatea** realizată prin scrierea la persoana I;
- **Conflictul interior**;
- Personajul principal este inclus în **tipul intelectualului**;
- Lumea este văzută ca „**un pat al lui Procrust**”, în care individul nu-și găsește locul, este un **inadaptat** într-o lume mediocră;
- Personajul trăiește **experiențe fundamentale** – iubirea, războiul, moartea, cunoașterea;
- Apare **tehnica flash-back-ului**, declanșată de „**faptul divers**” (articolul de ziar care îi amintește lui Gheorghidiu de povestea de iubire cu Ela);
- Se manifestă **memoria involuntară**;
- Existența unui **timp real** (al războiului) și a unui **timp psihologic** (al iubirii refăcută prin amintiri);
- Acțiunea **nu** este **cronologică**;
- Prezența **analizei psihologice**, a **monologului interior** și a **introspecției**;

- **Finalul este deschis** interpretărilor;
- **Spațiul citadin;**

c) Romanul realist balzacian (*Enigma Otiliei*, de G. Călinescu)

- **Descrierea detaliată ;**
- Prezentarea **spațiului citadin;**
- **Naratorul obiectiv;**
- **Personajul este un intelectual în devenire;**
- **Observația psihologică, socială;**
- **Finalul închis.**

d) Romanul realist tradiționalist (*Baltagul*, de Mihail Sadoveanu)

- **Spațiul rural** cu obiceiurile și tradițiile specifice;
- **Naratorul obiectiv;**
- **Acțiune cronologică;**
- **Personajele respectă legile morale ale satului – legile nescrise.**